

Kunst kopen is populair en het kan zelfs verslavend zijn. Maar hoe zet je je eerste stap als verzamelaar? En wat komt er allemaal bij kijken als een verzameling vorm aanneemt?

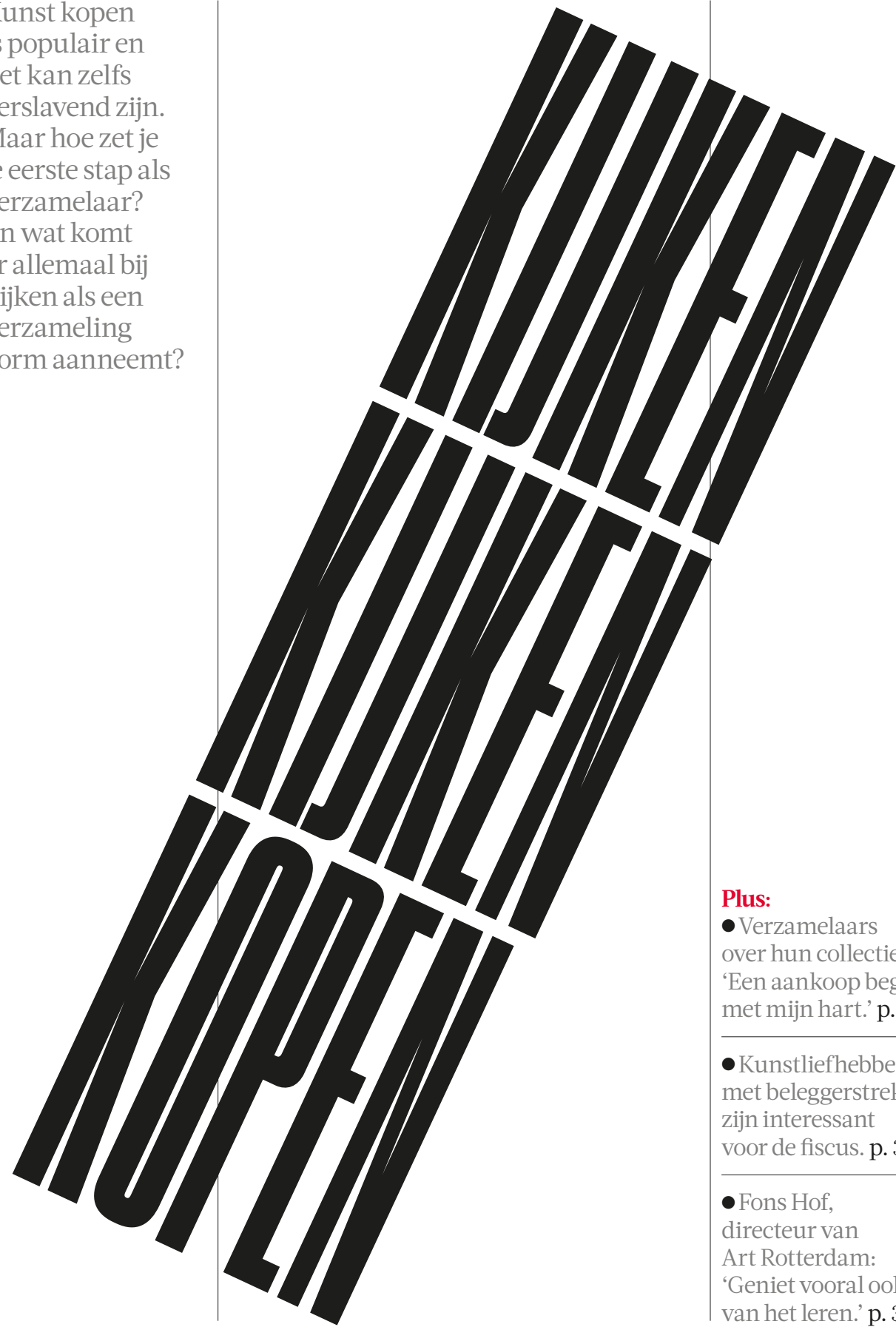

FOTO: SHANNON FAGAN / GETTY IMAGES

Om met het verzamelen van kunst te beginnen, hoef je geen grote zak geld mee te brengen.

Plus:

- Verzamelaars over hun collecties: 'Een aankoop begint met mijn hart.' p. 28
- Kunstliefhebbers met beleggerstrekjes zijn interessant voor de fiscus. p. 34
- Fons Hof, directeur van Art Rotterdam: 'Geniet vooral ook van het leren.' p. 37

Voor wie plannen heeft om kunst te verzamelen kan het helpen als iemand meekijkt voor advies. Deze mensen helpen je een goede start te maken, te vertrouwen op je smaak en meer te leren over kunstenaars en hun werk.

Door Ellen Leijser

Kunst kopen: dit moet je weten

Het klopt allang niet meer met de realiteit, maar het beeld is hardnekkig: een galerie is eng, doodeng. Met smetteloos witte wanden waaraan schilderijen hangen waar je geen snars van snapt, een angstaanjagende stilte en, het allerengste, bij binnenkomst word je hautain aangestaard door de galeriehouder met die veel te hippe rode bril en raar haar.

De drempel om een galerie binnen te gaan, is nog steeds hoog, erkent ook Nadine van den Bosch, directeur en medeoprichter van Young Collectors Circle, zes jaar geleden in het leven geroepen om een nieuwe generatie kunstverzamelaars bij de hand te nemen en ze te introduceren in de kunstwereld. Dat gebeurt via een betaald lidmaatschapsmodel. 'We merkten een grote behoefte bij jonge mensen om zich te verdiepen in kunst. Ze hadden zich gesetteld, hun eerste huis gekocht en wilden eindelijk weleens iets anders aan

de muur dan die Ikea-poster.'

Maar hoe doe je dat? Hoe koop je kunst? Van den Bosch: 'Wij leggen onze leden uit hoe de kunstwereld eruit ziet. Hoe de spelers zich tot elkaar verhouden, hoe prijzen worden bepaald. Dat doen we met een breed scala aan activiteiten: workshops, masterclasses, lezingen, we gaan op bezoek bij verzamelaars en reizen naar buitenlandse kunstbeurzen. We zijn onafhankelijk en vragen bewust geen commissie. Dat is een van onze sterkste troeven. Daardoor vertrouwen mensen ons.'

Imponerend

Young Collectors Circle is klein begonnen, maar telt inmiddels meer dan 700 leden, gemiddeld tussen de 25 en 40 jaar. De club wil vooral de kunstwereld ondersteunen. Dat is hard nodig, zegt Van den Bosch. 'Zeker na de bezuinigingen van Halbe Zijlstra.' Maar bovenal wil Van den Bosch laten zien: 'Kunst kopen is leuk!'

Ook Jeannette ten Kate adviseert kunstkopers. Begonnen bij veilingen

huizen, runt ze inmiddels twintig jaar The Art Connector, waar ze kunst en kopers samenbrengt. Zij begrijpt die schroom om een galerie binnen te gaan goed. 'Het is ook imponerend als je naar kunst kijkt en daar kennelijk iets van moet vinden. Er hangt iets ondoordelijks om kunst heen. Dat maakt dat mensen terughoudend zijn om er geld aan uit te geven of te zeggen: ik snap het niet. Terwijl het onnodig is; kunst is gemaakt om bij jou iets los te maken, op welke manier dan ook. En galeriehouders vinden het juist leuk om iets te vertellen over hun kunstenaars.'

Smaak en budget zijn belangrijke pijlers, stelt Ten Kate. 'En het moet ook boven je bank hangen. Alsof dat niet zou mogen ... Dat is precies de mystiek die ik wil opheffen. Het is aan jou wat je wilt hebben, waarnaar jij wilt kijken, wat jij mooi vindt. Al is mooi een lastig begrip, te beperkt.'

Smaak kun je ontwikkelen, vooral door veel, heel veel te zien. Dat is Ten Kates allerbelangrijkste advies: kijken, kijken, kijken. 'En

ook: durf de lat te verleggen en dingen aan te gaan waar je in eerste instantie niet aan had gedacht, of die je niet mooi vindt. Om dat te doen, moet je eerst heel breed kijken. Ik probeer mensen uit hun comfortzone te halen, grenzen op te zoeken.'

Vraagprijs

Je hebt iets op het oog, en dan? Betaal je de prijs die op het kaartje staat? Of is er nog ruimte voor een betere prijs? Afdingen kan, het wordt zeker gedaan, maar het is geen wet van Meden en Perzen dat je korting krijgt. Toch kan korting je nét over de streep trekken om tot aanschaf over te gaan. Dan is er ook nog de KunstKoopregeling, van het Mondriaan Fonds, een rentevrije lening, die onder voorwaarden wordt verstrekt. Het is een lening die geregistreerd wordt bij de stichting BKR. Sommige galeries hebben een eigen financiële regeling.

Veel kunstkopers starten hun verzameling met de aanschaf van foto's, veelal uit budgettaire overwegingen. Ten Kate adviseert om bij werk in oplages altijd naar het aantal edities te informeren. 'Zeker bij foto's. Vraag ook naar de verschillende formaten die zijn gemaakt en naar de *artist proof*. Dit

Jeannette ten Kate runt The Art Collector. Onder: Nadine van den Bosch is directeur van Young Collectors Circle.

'Durf de lat te verleggen en dingen aan te gaan waar je in eerste instantie niet aan had gedacht'

'Hypes kunnen je blik vertroebelen', zegt Ten Kate. 'Wees niet bang de boot te missen'

bewijsdocument wordt achtergehouden door de kunstenaar of galerie, voor als de editie uitverkocht is. Sommige galeries verhogen de prijs naarmate er meer verkocht is; nummer 7 is dan duurder dan nummer 1. Als je de eerste koper bent, wordt dat beloond met de beste prijs.'

Een schilderij is meestal gesigneerd, maar een ingelijst fotowerk heeft vaak geen signatuur. Je hebt dan een certificaat nodig, maar dat is niet alles. 'Vraag ook om een sticker die je achter op de omlijsting kunt plakken. Deze is met de hand gesigneerd en voorzien van het editienummer. Dat in combinatie met het certificaat bepaalt de echtheid.'

Abstracte zeefdruk

Je oriënteren op een kunstbeurs is een goed idee, vanwege het ruime aanbod. Je kunt verrast worden door kunst waar je in eerste instantie niet aan had gedacht. Was je van plan een figuratief stilleven in zachte pasteltinten te kopen, kom je thuis met een felgekleurde, abstracte zeefdruk.

Kunst kopen op een veiling is een andere zaak, vindt Ten Kate. 'Er is meestal een beperkt aantal kijkdagen en je krijgt nooit gedetailleerde informatie, zoals bij een galerie. Wel is de hedendaagse kunst vaak goedkoper dan bij een galerie, dat kan zomaar een derde schelen. Er komt wel nog zo'n 30 procent opgeld bij.'

En zorg dat je niet besmet raakt met de *auction fever*. Bepaal van tevoren je budget en laat je niet opzweepen en verleiden door andere bieders.

Galeries kijken vaak met argusogen naar veilingen, omdat het imago van de kunstenaar over het algemeen niet is gebaat bij een vei-

ling. 'De redenen om een werk te veilen zijn eigenlijk altijd negatief. We noemen het de drie d's: *death*, *debt* en *divorce*. Je hebt iets geërfd en wilt ervanaf, je bent failliet of je bent gescheiden en moet de boel verdelen.'

Slechte dag

Hypes kunnen je blik vertroebelen, zegt Ten Kate. 'Wees niet bang de boot te missen en ook dat is weer een kwestie van veel zien. Vijftien jaar geleden zag je overal Chinese kunst, dat was een enorme hype. Het merendeel van die kunstenaars was meegelift op het succes van een handjevol Chinese kunstenaars die er museaal wél toe deden en nog steeds doen. Nadat de hype overgewaaid was, bleef je zitten met kunst die bij lange na niet de kwaliteit had die de hype veronderstelde.'

Ook een goede kunstenaar heeft weleens een slechte dag. Als je geraakt bent door een werk, doe dan onderzoek en bekijk het hele oeuvre van de betreffende persoon. Door veel te zien, leer je je oog te scherpen en zie je welke werken minder zijn. Ten Kate: 'Elke kunstenaar legt een pad af om ergens te komen. Wacht tot hij op een bepaald punt is waarvan je denkt: hier komt alles samen, zijn idee, zijn techniek. Koop geen bijzaken als vroeger, later of kleiner werk. Dan betaal je relatief veel voor de waarde van de naam. De A-werken van een kunstenaar zullen altijd schaars zijn en hun waarde behouden. Daarmee loop je dus het minste risico.'

'Kunst kopen om rijk te worden is sowieso niet slim. Maar koop in ieder geval het sleutelwerk van een kunstenaar. Ik zeg altijd: vergeet wat je wilt hebben, want dan sluit je de deuren voor dingen waarvoor je je nog niet opengesteld hebt. Laat je verrassen. Stel vragen over kunst waar je niets van af weet, of die je zelfs raar vindt en kijk wat er met je gebeurt. Die zoektocht is ontzettend leuk om te ondernemen.' □